

Školitelský posudek na diplomovou práci
studentky Marie Voldřichové
„Nese zbarvení srsti jelenovitých fylogenetickou informaci?“

Jeleni bývají vnímáni jako fádni skupina sudokopytníků, což je v určitém rozsahu pravda, na druhou stranu už při jen trochu bližším pohledu u nich můžeme rozpoznat naprosto rozdílnou architekturu paroží, občas skvrnitost dospělců, odlišně vybarvená a různě velká zrcátka či labiální skvrnu, která poskytuje jelenům až zlověstný výraz hlavy, neboť nahrazuje redukované špičáky. Navíc u jelenů byly, v kontrastu s jinými nápadnějšími skupinami savců, formulovány zajímavé hypotézy o jejich exteriéru (parohy, zbarvení). Ty shrnul či přímo naformuloval v 80. letech 20. století známý „jelenolog“ Valerius Geist, od té doby je však nikdo neprověřil. Pokusila se o to ale studentka Marie Voldřichová, ačkoli od toho byla po bakalářské práci několikrát odrazována, a myslím, že se tohoto úkolu ujala celkem zdařile.

Za tímto cílem odvedla veliký kus práce: pro fylogenetické mapování znaků srsti potřebovala robustní kladogram, a proto vytvořila matici na základě všech taxonomicky relativně reprezentativních genů, revidovaných nemolekulárních znaků (cf. Groves & Grubb 1986) a snad všech znaků srsti. Matice jelenovitých a řady outgroupů byla následně kódována ve čtyřech variantách – pro letní a zimní srst u samců a samic. Znak srsti definovala – průkopnický – na základě pečlivého vyhodnocení exteriéru jelenovitých. Konflikt rozdílných dat se snažila vyhodnotit pomocí ILD analýzy, pro dílčí fylogeneticky podložené skupiny definovala synapomorfie srsti a na základě parsimonní optimalizace popsala evoluci řady znaků srsti. Hypotézy o spojitosti znaků srsti s obývaným prostředím, socialitou a jinými morfologickými znaky prověřila prostým neparаметrickým korelačním testem a následným porovnáním evoluce obou znaků na kladogramech. Školitel se domnívá, že diplomová práce shromáždila veliký soubor dat, přinesla řadu originálních a navíc zajímavých zjištění a dokázala vůbec jako první poctivě prověřit dosavadní hypotézy o vzhledu jelenovitých.

Studentka Marie Voldřichová byla po celou dobu své práce pracovitá, projevovala aktivní zájem o problematiku a zcela určitě ji nechybělo kritické myšlení. Ovšem jako školitel jsem dlouho dobu neměl tušení o tom, že má umělecký talent, při kterém dokáže vytvořit bravurní kresby zvířat. To ovšem také znamená, že exteriér každého zvířete vždy hodnotí velice důkladně. To mělo své výhody, ale i nevýhody. Jedinou, ale podstatnou, nevýhodou byla doba, po jakou vytvářela matici spojenou se znaky srsti, čímž jí zbylo méně času na analytickou práci a sepsání, které sice neošidila, ale skončila s nimi asi s vypětím posledních sil. Na druhou vznikla matice, která vyhodnotila vzhled jelenů velice detailně, vždy na základě více jedinců, přičemž pečlivě sledovala taxonomickou příslušnost vyhodnocovaných jelenů – jako školitel se domnívám, že bych za tuto matici mohl pomyslně „dát ruku do ohně“, což je, myslím, vzácná jistota.

Jako konzultant či školitel jsem byl přítomen u tvorby řady diplomových prací, některé práce byly relativně dobré, jiné nevýrazné a někteří studenti mi určitá témata až zprotivili. Práce studentky Marie Voldřichové si cením hodně, byť bude potřebovat určitá pročištění, má-li být dále někde využita. Práce si cením především proto, že mi jeleny přes určitá školitelská úskalí v žádném případě nezpřivila, právě naopak.

Domnívám se, že práce splnila požadavky kladené na magisterskou diplomovou práci a zaslouží si kladné hodnocení.

V Hůrce 16.5. 2011

Mgr. Jan Robovský

